

บทที่ ๒

ศูนย์สน เทศการประมงแห่งประเทศไทย
และบริการห้องสมุดของกรมประมง

ความจำเป็นในการใช้ข้อมูลสารนิเทศทางการประมง เพื่อการวางแผนนโยบายทางการประมงของประเทศ และความต้องการข้อมูลสารนิเทศเพื่อการวิจัยทางการประมงได้ทวีความสำคัญอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมา ปัญหาการผลิตทรัพยากรอาหารและผลิตผลทางการเกษตรไม่เพียงพอและไม่สมดุลกับอัตราการเพิ่มของประชากร รัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนาได้เล็งเห็นความจำเป็นในการแสวงหาแหล่งทรัพยากรประมง เพื่อเสริมความต้องการด้านอาหารการกินและขณะเดียวกันมีความจำเป็นต้องค้นหาวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรเท่าที่มีให้สามารถเลี้ยงประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาแหล่งสารนิเทศทางการประมงในประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่สมัยที่รัฐบาลได้เริ่มกิจการการจัดการประมงแผนใหม่เมื่อประมาณ ๔๐ ปีที่แล้วมา การศึกษาความต้องการข้อมูลสารนิเทศเพื่อการบริหารกิจการประมงจำเป็นต้องศึกษาและพิจารณากิจกรรม หน้าที่รับผิดชอบ วัตถุประสงค์ และนโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารและพัฒนาการประมง แนวทางของการพัฒนาแหล่งสารนิเทศทางการประมงสามารถลำดับได้จากการศึกษางานห้องสมุด งานผลิตเอกสาร และการบริหารระบบข้อมูลสารนิเทศในหน่วยงานเหล่านั้น

ประวัติกรมประมง

การทำประมงเป็นอาชีพสำคัญทางการเกษตรของไทย นอกจากบทบาทสำคัญในการเพิ่มผลผลิตอาหารเพื่อการบริโภคและเพื่อการค้าภายในประเทศแล้ว การทำประมงในรูปอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกสามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายล้านบาท (ข้าวประมง ๒๕๒๖ : ๔๐) นโยบายการจัดการประมงในประเทศไทยได้เริ่มอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ซึ่งได้มีพระราชบัญญัติ

พ.ศ. ๒๔๘๔

กรมเกษตรและการประมง ถูกแยกส่วนราชการออกเป็น ๒ กรม
คือ กรมเกษตร และกรมการประมง โดยอยู่ในสังกัดกระทรวง
เศรษฐการ^{๑/} กรมการประมงมีการแบ่งส่วนราชการดังนี้

๑. ราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยสำนักงานเลขานุการกรม
ซึ่งแบ่งเป็น ๖ แผนกคือ

- ก. แผนกสารบรรณ
- ข. แผนกคลัง
- ค. แผนกคุ้มครอง
- ง. แผนกบำรุง
- จ. แผนกสำรวจ
- ฉ. แผนกส่งเสริมการประมง

๒. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยประมงจังหวัด และ
ประมงอำเภอ (สำรอง เศวตรเศรณี ม.ป.ป.: ๒๕)

พ.ศ. ๒๔๘๕

กรมการประมงได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกรมใหญ่ มีผู้บังคับบัญชา
กรมฯ อยู่ในตำแหน่งอธิบดี และจัดตั้งที่ทำการอยู่ที่ถนนจักรเพชร
พระนคร (สำรอง เศวตรเศรณี ม.ป.ป.: ๒๕)

---

^{๑/} กระทรวงเศรษฐการ เกิดจากการรวมกระทรวงเกษตรราธิการกับกระทรวงพาณิชย์และ
คมนาคม เข้าเป็นกระทรวงเดียวกันตามพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า-
อยู่หัว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ โดยใช้ชื่อว่ากระทรวงเกษตรพาณิชย์การ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๖
จึงถูกเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงเศรษฐการ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม พ.ศ. ๒๔๗๖
(สำรอง เศวตรเศรณี ม.ป.ป. : ๒๓)

พ.ศ. ๒๔๙๗

กรมการประมงได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประมง ตามพระราชกฤษฎีกา
จัดวางระเบียบราชการกรมการประมงในกระทรวงเกษตร พ.ศ.
๒๔๙๖ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๗ (ราชกิจจานุเบกษา
๒๔๙๖ : ๓๐๘)

พ.ศ. ๒๕๐๐

สำนักงานบริหารราชการส่วนกลาง กรมประมงย้ายที่ทำการจาก
ถนนจักรเพชรไปอยู่ที่อาคารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ถนนราช
ดำเนินนอก มีหน้าที่บริหารและประสานงานกับหน่วยงานย่อย
ได้แก่ สำนักงานประมงจังหวัด และสถานีประมงในจังหวัดต่าง ๆ

หน้าที่ของกรมประมงในปัจจุบัน

ปัจจุบันกรมประมง เป็นหน่วยราชการสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่รับผิดชอบ
การบริหารงานด้านการจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์น้ำที่มีคุณค่าต่อ
อุตสาหกรรมประมงและการพัฒนาประเทศ ตลอดจนส่งเสริมกิจการด้านประมงและพัฒนาสภาพความ
เป็นอยู่ของชาวประมง (กัญหา หย่นตระกูล และเกษม สิ้นสันธิเทศ ๒๕๒๔ : ๑)

หน้าที่และความรับผิดชอบของกรมประมงสรุปได้ดังนี้

๑. ศึกษา ทดลอง และวิจัยเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำ การ
พัฒนาแหล่งประมง ผลิตรักษาสัตว์น้ำและอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ ตลอดจนการรวบรวม
ข้อมูล สถิติ ความรู้เกี่ยวกับการประมง
๒. คุ้มครอง และอนุรักษ์ชลสมบัติ ตลอดจนควบคุมกิจการประมงให้เป็นไปตามกฎหมาย
ประมง
๓. พัฒนาเครื่องมือประมง และอุปกรณ์การประมง
๔. ส่งเสริมและเผยแพร่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การจับสัตว์น้ำ และงานอาชีพประมง
อื่น ๆ (กรมประมง ม. ป. ป. ก : ๑)

การบริหารงานของกรมประมง

กรมประมงแบ่งการบริหารงานออกเป็น ๓ ฝ่าย ซึ่งแต่ละฝ่ายมีตำแหน่งรองอธิบดีเป็นผู้
บังคับบัญชา ดังนี้

๑. ฝ่ายพัฒนา ประกอบด้วยส่วนราชการต่อไปนี้

- ๑.๑ กองประมงน้ำจืด
- ๑.๒ กองประมงน้ำกร่อย
- ๑.๓ กองนโยบายและแผนงานประมง
- ๑.๔ กองส่งเสริมประมง
- ๑.๕ กองคุ้มครอง

๒. ฝ่ายบริหารและประมงทะเล ประกอบด้วย

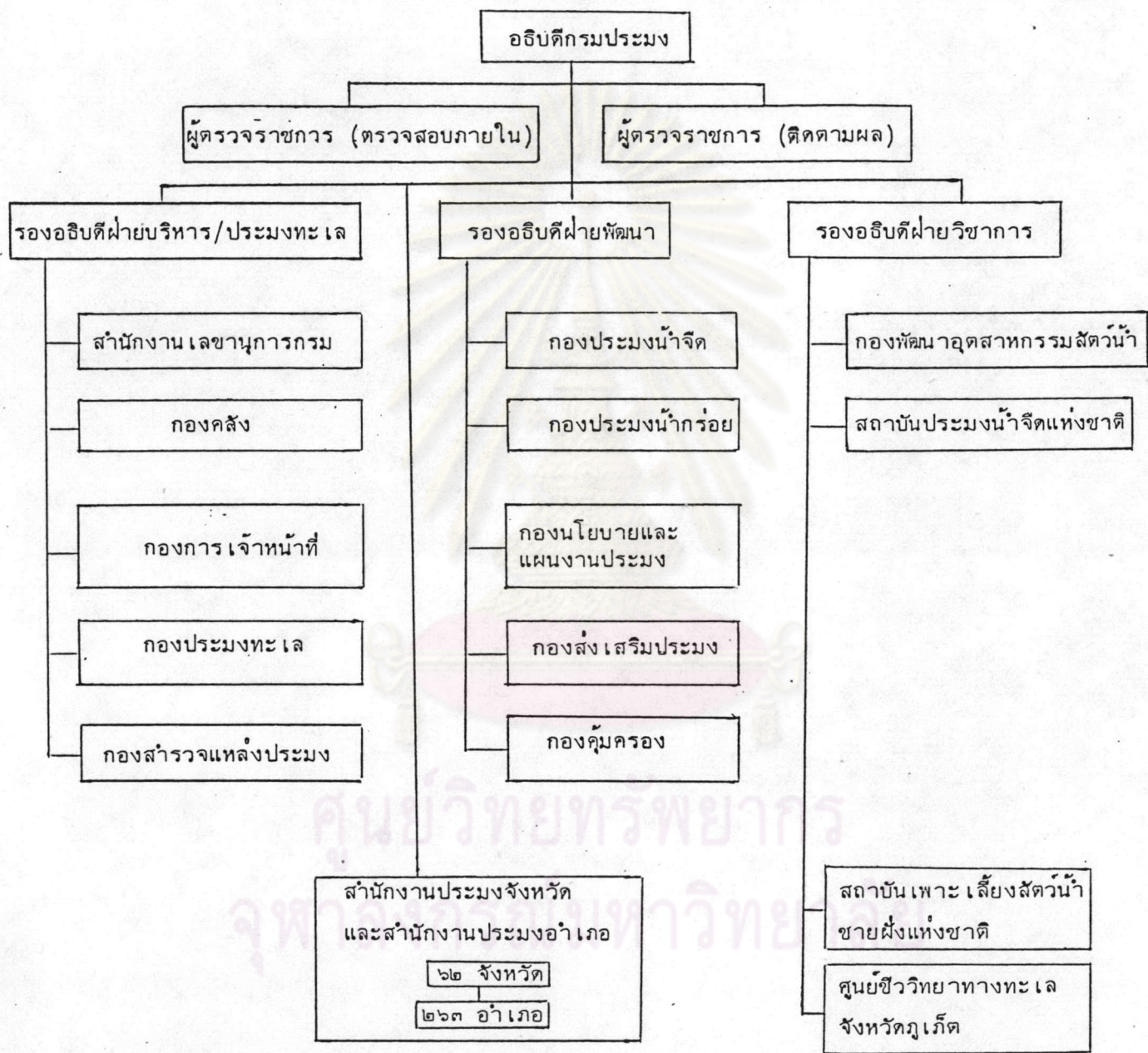
- ๒.๑ สำนักงานเลขานุการกรม
- ๒.๒ กองคลัง
- ๒.๓ กองการเจ้าหน้าที่
- ๒.๔ กองประมงทะเล
- ๒.๕ กองสำรวจแหล่งประมง

๓. ฝ่ายวิชาการ ประกอบด้วย

- ๓.๑ กองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ
- ๓.๒ สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ
- ๓.๓ สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแห่งชาติ
- ๓.๔ ศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต (ภัญหา ภูเก็ตระกูล และเกษม สิ้นสันธิ์เทศ
๒๕๒๔ : ๒-๓)

นอกจากนี้ยังมีราชการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งได้แก่สำนักงานประมงจังหวัด สำนักงานประมง
อำเภอ และหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ประมงในต่างจังหวัด ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ ๑

แผนภูมิที่ ๑ แผนภูมิการปฏิบัติราชการของกรมประมง

ที่มา: กองการเจ้าหน้าที่ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๔

ส่วนภูมิภาค

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ของกรมประมง

หน่วยงานระดับกองของกรมประมงมีขอบเขตความรับผิดชอบดังนี้ (กรมประมง ม.ป.ช. : ๓-๑๒)

๑. สำนักงานเลขานุการกรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบงานเกี่ยวกับการบริหารงาน เลขานุการกรม งานสารบรรณ งานธุรกิจทั่วไป การบริหารงานบุคคล งานสถิติการประมง งาน เศรษฐกิจการประมงและแผนงาน การติดต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ด้านการประมง ประมวลรายงานเสนอแนะต่ออธิบดี กำหนดนโยบายการ ปฏิบัติงานและพิจารณางบประมาณ ตลอดจนการประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงานราชการของ ส่วนภูมิภาค สำนักงานตั้งอยู่ที่กรมประมง ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร
๒. กองคลัง รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการรับจ่ายเงินทั้ง เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ จัดทำงบประมาณประจำปี จัดทำบัญชีและควบคุมการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ ควบคุมและรับ- รับผิดชอบการจัดการ จัดซื้อ จัดทำบัญชีพัสดุครุภัณฑ์ ควบคุมการใช้พัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ และการดำเนินงาน เกี่ยวกับสวัสดิการของข้าราชการ ลูกจ้างของกรมในด้านการเงิน สำนักงานอยู่ที่กรมประมง กรุงเทพฯ
๓. กองการเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบด้านวางแผนการบริหารงานบุคคล และควบคุมอัตรา กำลังของกรมประมง ดำเนินการฝึกอบรม พัฒนาข้าราชการและการดำเนินการทางวินัย กำหนดหลัก เกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ เพื่อการบริหารงานบุคคล จัดการเลือกสรร บรรจุ แต่งตั้งบุคคลเข้ารับ ราชการ โอน ย้าย สับเปลี่ยน เลื่อนขั้นเงินเดือน การออกจากราชการ การกลับเข้ารับราชการ ดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนประวัติ การทำบัตรประจำตัว ออกหนังสือรับรอง จัดสวัสดิการแก่ข้าราชการ และลูกจ้าง จัดทำบัญชีถือจ่ายร่วมกับกองคลัง การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และบำเหน็จ- บำนาญข้าราชการ มีสำนักงานอยู่ที่กรมประมง กรุงเทพมหานคร
๔. กองประมงทะเล ครอบคลุมงานด้านการสำรวจ วิจัยเพื่อการจัดการ และพัฒนาการ ประมงทะเลให้เหมาะสมกับขนาดของทรัพยากรและสภาวะการประมง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ เศรษฐกิจของประเทศ โดยดำเนินการสำรวจ ศึกษา สภาพทรัพยากรสัตว์ทะเล และสภาวะการประมง

ทะเลในน่านน้ำไทยเพื่อปรับปรุงและส่งเสริมการใช้ประโยชน์สัตว์ทะเล ตลอดจนการเสนอแนะ
 มาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากร ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง เพื่อการพัฒนา เครื่องมือและวิธีการประมง
 ให้มีประสิทธิภาพในการจับสัตว์ทะเล ทดลองและวิจัยการเลี้ยงสัตว์ทะเลเพื่อเพิ่มผลผลิต สํารวจ ศึกษา
 และวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรสัตว์ทะเลและสิ่งแวดลอมเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร สํารวจ วิจัยสภาวะ
 ทรัพยากรและการประมงชายฝั่ง เพื่อพัฒนาแหล่งประมงหมู่บ้าน พร้อมทั้งปรับปรุงวิธีการประมงทะเล
 พื้นบ้าน ส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล ชีววิทยา และการประมงแก่
 ประชาชนเพื่อพัฒนาอาชีพการประมง และการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ทะเล สำนักงานตั้งอยู่ที่ยานนาวา กทม.

๕. กองสำรวจแหล่งประมง รับผิดชอบงานสำรวจแหล่งประมง และพัฒนาอาชีพการ
 ประมงทะเลน้ำลึก พัฒนาเทคโนโลยีการจับปลาทะเลน้ำลึก รวบรวมข้อมูลความรู้ในด้านสมุทรศาสตร์
 มาประยุกต์ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการประมงทะเลน้ำลึก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณา
 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และให้บริการข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ชาวประมง ตลอดจนฝึก
 อบรมชาวประมงและพัฒนาส่งเสริมอาชีพการประมงทะเลน้ำลึก สำนักงานตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ

๖. กองประมงน้ำจืด มีหน้าที่ในการศึกษา ทดลอง ค้นคว้า และวิจัยการประมงน้ำจืด
 โดยทำการสำรวจด้านชีวประมง และศึกษาชีวประวัติของสัตว์น้ำ ศึกษาค้นคว้าประชากรปลา และ
 สภาพแวดล้อมของแหล่งน้ำต่าง ๆ ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับน้ำเสียที่มีต่อสัตว์น้ำ วางแผนในการ
 บริหารและบูรณะแหล่งน้ำจืดเพื่อเพิ่มผลผลิต สงวนและอนุรักษ์สัตว์น้ำ งานพิพิธภัณฑสัตว์น้ำจืด การ
 ป้องกันและควบคุมโรคสัตว์น้ำ ตลอดจนผลิตภัณฑสัตว์น้ำ แนะนำส่งเสริมให้ประชาชนประกอบอาชีพการ
 เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและทำการประมงโดยถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมกับเร่งรัดพัฒนาอาชีพนี้แก่
 เกษตรกรและบุคคลทั่วไป โดยมีเป้าหมายในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืดชนิดต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความ
 ต้องการของประชาชน ทั้งเพื่อการบริโภค และอุตสาหกรรม เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ
 ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาล สำนักงานอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กทม.

๗. กองประมงน้ำกร่อย รับผิดชอบงานเร่งรัดพัฒนาการเพาะเลี้ยงและการประมงน้ำ-
 กร่อยให้สามารถเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำได้พอเพียงแก่ความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ และ เหลือ
 ส่งเป็นสินค้าออก ดำเนินการศึกษา ทดลอง ค้นคว้า วิจัยการประมงน้ำกร่อย โดยทำการสำรวจด้าน

ชีววิทยาการประมง การเพาะเลี้ยง การบำรุงพันธุ์สัตว์น้ำกร่อย สํารวจแหล่งการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง เพื่อขยายขอบเขตการประมง และพัฒนาการประมงบริเวณชายฝั่งทะเล เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้ได้ผลผลิตสูง ให้คำแนะนำส่งเสริมอาชีพการประมงชายฝั่งและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อยตลอดจนปรับปรุงบูรณะแหล่งน้ำกร่อยและสัตว์น้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างพอเพียงถาวรตลอดไป สำนักงานตั้งอยู่ภายในบริเวณมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ บางเขน กทม.

๘. กองทุนนโยบายและแผนงานประมง มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายการปฏิบัติงานและวางแผนพัฒนาการประมงของประเทศ จัดทำโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาการประมงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงการติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณและวิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ ศึกษาวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจและสถิติการประมง ร่วมมือประสานงานในการติดต่อเจรจาให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเอกชนในการทำการประมงร่วมกับต่างประเทศ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกฎหมายประมงระหว่างประเทศ ช่วยเหลือหน่วยงานอื่นในการจัดซื้อ จัดจ้างในโครงการ เงินกู้และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ และให้บริการทางด้านคอมพิวเตอร์แก่หน่วยงานของกรมประมงและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สำนักงานอยู่ที่กรมประมง กทม.

๙. กองส่งเสริมประมง รับผิดชอบในการวางแผนงานส่งเสริมการประมง จัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ ดำเนินการเกี่ยวกับงานภาพยนตร์ โทรทัศน์ งานถ่ายภาพ งานศิลปะ และนิทรรศการ เพื่อสนับสนุนงานส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานและความรู้ของกรมประมง วางแผนการฝึกอบรม และจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการประมง ส่งเสริมและช่วยเหลือการดำเนินงานของสมาคมประมง กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ประมง ให้การส่งเสริมผู้ประกอบอาชีพการประมง สำนักงานอยู่ในมหาวิทยาลัย เกษตรฯ กทม.

๑๐. กองคุ้มครอง มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารการประมง เกี่ยวกับการพิจารณาร่างและแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา พระราชกำหนด กฎกระทรวง ระเบียบข้อบังคับ ประกาศที่เกี่ยวกับการประมงและการอนุรักษ์สัตว์น้ำ โดยการควบคุมและคุ้มครองการทำประมงให้เป็นไปตามกฎหมาย ปรับปรุงและบูรณะที่จับสัตว์น้ำ จัดทำทะเบียนที่จับสัตว์น้ำ และประกอบกิจการแพปลา ควบคุมและเร่งรัดเงินอากรการประมงและค่าธรรมเนียม ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการประมง และพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา ควบคุมการนำสัตว์น้ำ เข้าออกในพระราชอาณาจักรเกี่ยวกับ ชนิด จำนวน และโรค ควบคุมการอนุญาตใช้วิทยุรับ-ส่งประจำเรือประมง ติดต่อ

สื่อสารกับเรือประมงในการประกอบอาชีพของชาวประมง และติดต่อสื่อสารข่าวสารของทางราชการ กับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับคดี ในกรณีที่กรมประมง เป็นโจทก์หรือ จำเลย สำนักงานตั้งอยู่ที่กรมประมง กรุงเทพฯ

๑๑. กองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาการใช้สัตว์น้ำให้เกิด ประโยชน์มากที่สุด ปรับปรุงคุณภาพสินค้าสัตว์น้ำให้ เป็นที่ยอมรับของตลาดภายในประเทศและต่าง - ประเทศ ส่ง เสริมสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพสินค้าสัตว์น้ำ สนับสนุนให้ผู้บริโภคมีโอกาสบริโภค สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับ เทคโนโลยีอาหารจากสัตว์น้ำ ซึ่งได้แก่ การถนอมสัตว์น้ำสด การขนถ่าย การขนส่ง การบรรจุ และการแปรรูปสัตว์น้ำ การตรวจ สอบคุณภาพ การวิเคราะห์องค์ประกอบและสารพิษในสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เพื่อออกไปรับรอง คุณภาพหรือเพื่อการบริการทั่วไป รวมทั้งดำเนินการถ่ายทอด เทคโนโลยีไปสู่กลุ่มบุคคลเป้าหมายตาม หลักวิชาการส่งเสริม สำนักงานอยู่ที่ยานนาวา กรุงเทพฯ

๑๒. สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ รับผิดชอบของงานด้านการค้นคว้า วิจัย วิเคราะห์เกี่ยวกับ สัตว์น้ำจืด ภาวะแวดล้อมของสัตว์น้ำจืด การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและทรัพยากรประมงน้ำจืดของ ประเทศ รวมทั้งฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของกรมประมงและส่วนราชการอื่น ผู้ ประกอบกิจการประมง และแก่ผู้สนใจทั่วไป เพื่อประโยชน์ด้านการอนุรักษ์สัตว์น้ำจืด การคุ้มครองที่ อยู่อาศัยของสัตว์น้ำจืด การบริหารการประมงในแหล่งน้ำจืดของไทยให้ เจริญก้าวหน้าและบรรลุ เป้าหมายตามนโยบายของกรมประมง สำนักงานอยู่ในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ

๑๓. สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแห่งชาติ ตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา รับผิดชอบในการ ดำเนินการทดลอง วิจัยเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสิ่งแวดลอมสัตว์น้ำและทรัพยากรประมงชายฝั่ง เพื่อนำ การวิจัยนี้ไปเผยแพร่และประยุกต์ใช้ประโยชน์แก่นักวิชาการประมง เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป วิจัยคุณภาพน้ำ ดิน และมลภาวะของแหล่งน้ำชายฝั่ง ตลอดจนผลกระทบต่อสัตว์น้ำชายฝั่ง เพื่อวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลใช้ในการพิจารณาป้องกันแก้ไข ปัญหาในปัจจุบันและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้ง จัดการฝึกอบรมแก่ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ กำหนดแผนงานการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่ง แผน งานส่งเสริมพัฒนาอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และสำรวจแหล่งเพาะเลี้ยงในบริเวณอ่าวไทย ฝั่งตะวันตก

๑๔. ศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต มีหน้าที่รับผิดชอบในการศึกษา ค้นคว้า สํารวจ ทดลอง วิเคราะห์ และวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล ซึ่งรวมทั้งชีววิทยาประมงทะเลและนิเวศน์วิทยา การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทะเลในบริเวณชายฝั่งทะเล คํานมหาสมุทรอินเดียในประเทศไทย ตั้งแต่เขตแดนไทยกับพม่า ในจังหวัดระนองกับเขตแดนไทย-มาเลเซียในจังหวัดสตูล นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยแก่นิสิต นักศึกษา และนักวิทยาศาสตร์ในด้านชีววิทยาทางทะเล รวมทั้งควบคุมและดำเนินการสถานแสดงพันธุ์ สัตว์น้ำที่เกิดขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและถ่ายทอดความรู้ทางด้านทรัพยากรสัตว์น้ำ และการอนุรักษ์ สัตว์น้ำให้กับเยาวชนและประชาชนผู้สนใจทั่วไป

บุคลากร

ข้อมูลบุคลากรของกรมประมงที่สํารวจในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ แสดงว่ากรมประมงมีข้าราชการ รวมทั้งสิ้น ๒,๘๑๓ คน ในจำนวนนี้เป็นข้าราชการในตําแหน่งนักวิชาการประมง ๖๑๑ คน นอกนั้นเป็น ข้าราชการในตําแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ตรวจราชการกรมประมง ประมงจังหวัด ประมงอำเภอ นักสถิติ เศรษฐกร นิติกร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ประมง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป เจ้าหน้าที่วิเทศสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด และเจ้าหน้าที่สื่อสาร ดังรายละเอียดในตารางที่ ๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑ จำนวนบุคลากรของกรมประมง

ชื่อหน่วยงาน ในสังกัดกรมประมง	จำนวนข้าราชการ ในตำแหน่ง นักวิชาการประมง	จำนวนข้าราชการ ตำแหน่งอื่น ๆ	จำนวนรวม ของข้าราชการ
ราชการบริหารส่วนกลาง	๓	๑๔	๑๗
สำนักงานเลขาธิการกรม	-	๒๗	๒๗
กองคลัง	-	๔๔	๔๔
กองการเจ้าหน้าที่	-	๒๒	๒๒
กองประมงทะเล	๑๒๑	๗๒	๑๙๓
กองสำรวจแหล่งประมง	๓๑	๕๖	๘๗
กองประมงน้ำจืด	๑๗๘	๓๑๖	๔๙๔
กองประมงน้ำกร่อย	๑๑๐	๑๒๐	๒๓๐
กองนโยบายและแผนงานประมง	๒๗	๑๗๐	๑๙๗
กองส่งเสริมประมง	๑๕	๕๙	๖๔
กองคุ้มครอง	๕	๑๓๒	๑๓๖
กองพัฒนาอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ	-	๖๓	๖๓
สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ	๔๘	๔๐	๘๘
สถาบันเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแห่งชาติ	๓๒	๒๖	๕๘
ศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต	๒๐	๒๑	๔๑
ราชการบริหารส่วนภูมิภาค (สำนักงานประมงจังหวัดและ สำนักงานประมงอำเภอ)	๒๒๒	๑,๐๒๘	๑,๒๕๐
จำนวนรวมของข้าราชการ	๖๑๑	๒,๒๐๒	๒,๘๑๓

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๒๔

งานห้องสมุดและบริการเอกสาร

ความรับผิดชอบงานห้องสมุดของกรมประมงโดยทั่วไปได้แก่ การรวบรวมและจัดระบบ สิ่งพิมพ์ เอกสารวิชาการของกรมประมง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประมง เพื่อให้บริการข้อมูล ข่าวสารแก่ผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนทั่วไปซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการสำรวจทางประมง ผลงานวิจัย ตลอดจนข้อมูลทางวิชาการประมง ห้องสมุดของกรมประมงมี ๓ แห่ง ได้แก่

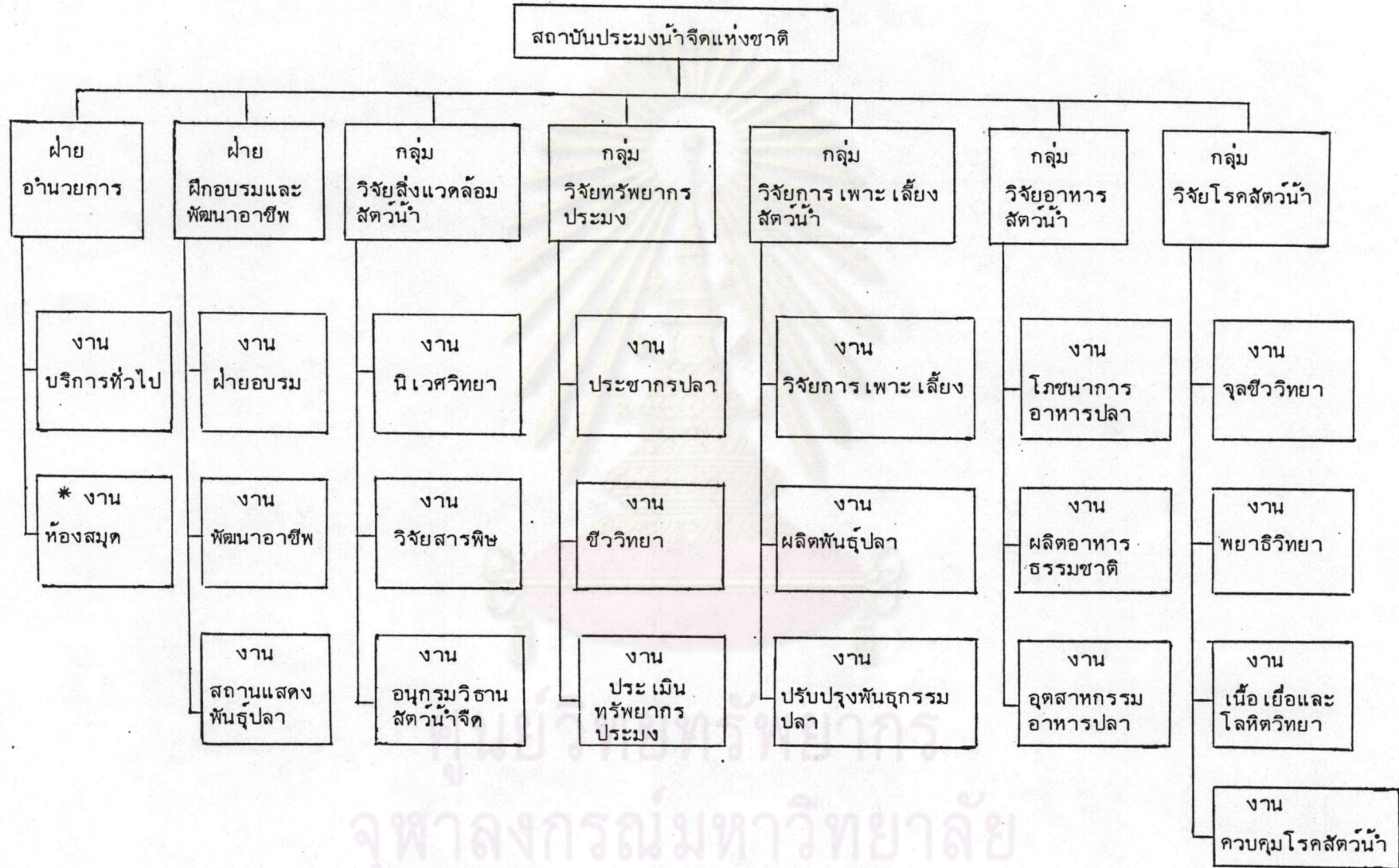
๑. ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ
๒. ห้องสมุดกองประมงทะเล
๓. ห้องสมุดศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต

๑. ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ

สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติได้เริ่มกิจการเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของกรมประมงและองค์การช่วยเหลือพัฒนาแห่งประเทศไทยแคนาดา (Canadian International Development Agency-CIDA) งานพัฒนาห้องสมุดเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจและได้รับความร่วมมือในการจัดตั้งรวมทั้งในการรวบรวมจัดหาสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสือและวารสาร ทางการประมง นอกจากนี้สถาบันฯ ยังได้รับความช่วยเหลือจากห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่ง มหาวิทยาลัยเคเรสเซนท์ (Crescent) ที่วินนิเปก (Winnipeg) ประเทศแคนาดา โดยส่งบรรณารักษ์ มาช่วยให้คำแนะนำในการดำเนินงานห้องสมุด ปัจจุบันห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติมีที่ทำการอยู่ที่ อาคารของสถาบันฯ ภายในบริเวณเกษตรกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ดำเนินงานโดย บรรณารักษ์วิชาชีพ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากฝ่ายอำนวยการ สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ กรมประมง สถาบันฯ บริหารงานตามการแบ่งส่วนราชการดังปรากฏในแผนภูมิที่ ๒

แผนภูมิที่ ๒ การแบ่งส่วนราชการของสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ

ที่มา : ฝ่ายอำนวยการ สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๔

ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ เป็นห้องสมุดเฉพาะสาขา เกษตรมโนบายในการรวบรวมหนังสือ เอกสาร เกี่ยวกับการประมงน้ำจืด ปัจจุบันห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ รายงานประจำปีของกรมประมง รายงานการประชุม รายงานการค้นคว้าและวิจัย หนังสือรายปี สารานุกรม บรรณานุกรม วรรณคดี สารสนเทศ พจนานุกรม และจุลสาร รวมทั้งสิ้นประมาณ ๖,๐๐๐ เล่ม วารสารทางด้านประมงและสาขาที่เกี่ยวข้องภาษาไทย ๒๖ รายการ และภาษาอังกฤษ ๖๔ รายการ หนังสือพิมพ์ฉบับภาษาไทย ๒ ฉบับ และภาษาอังกฤษ ๑ ฉบับ

ระบบการจัดเก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์จัดทำเป็นระบบชั้นเปิด โดยแบ่งการจัดเก็บดังนี้

- หนังสือ ใช้ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือตามแบบระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน มีบัตรรายการเป็นเครื่องมือช่วยค้น ทั้งที่เป็นบัตรชื่อผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตรหัวเรื่อง
- วารสาร จัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อวารสาร
- วิทยานิพนธ์ จัดเรียงตามลำดับชื่อผู้แต่ง
- รายงานและเอกสารของหน่วยราชการ จัดเรียงตามลำดับอักษรของชื่อหน่วยงาน
- จุลสารและสิ่งพิมพ์ซ้ำ (Reprints) จัดเก็บใส่แฟ้มและเรียงตามลำดับอักษรของหัวเรื่อง

บุคลากรของห้องสมุดในปัจจุบันมีเพียงบรรณารักษ์ จำนวน ๑ คน

ห้องสมุดให้บริการแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมประมงและหน่วยราชการอื่น รวมทั้งนิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

บริการของห้องสมุดได้แก่

๑. บริการอ่านภายในห้องสมุด
๒. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า

๓. บริการรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ประจำเดือน
๔. บริการจัดส่งเอกสารตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ขอมมา
๕. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
๖. บริการยืม
๗. บริการถ่ายเอกสาร

เวลาทำการของห้องสมุดเปิดบริการตั้งแต่ ๘.๓๐-๑๒.๐๐ น. และ ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น.

ทุกวัน เว้นวันหยุดราชการ

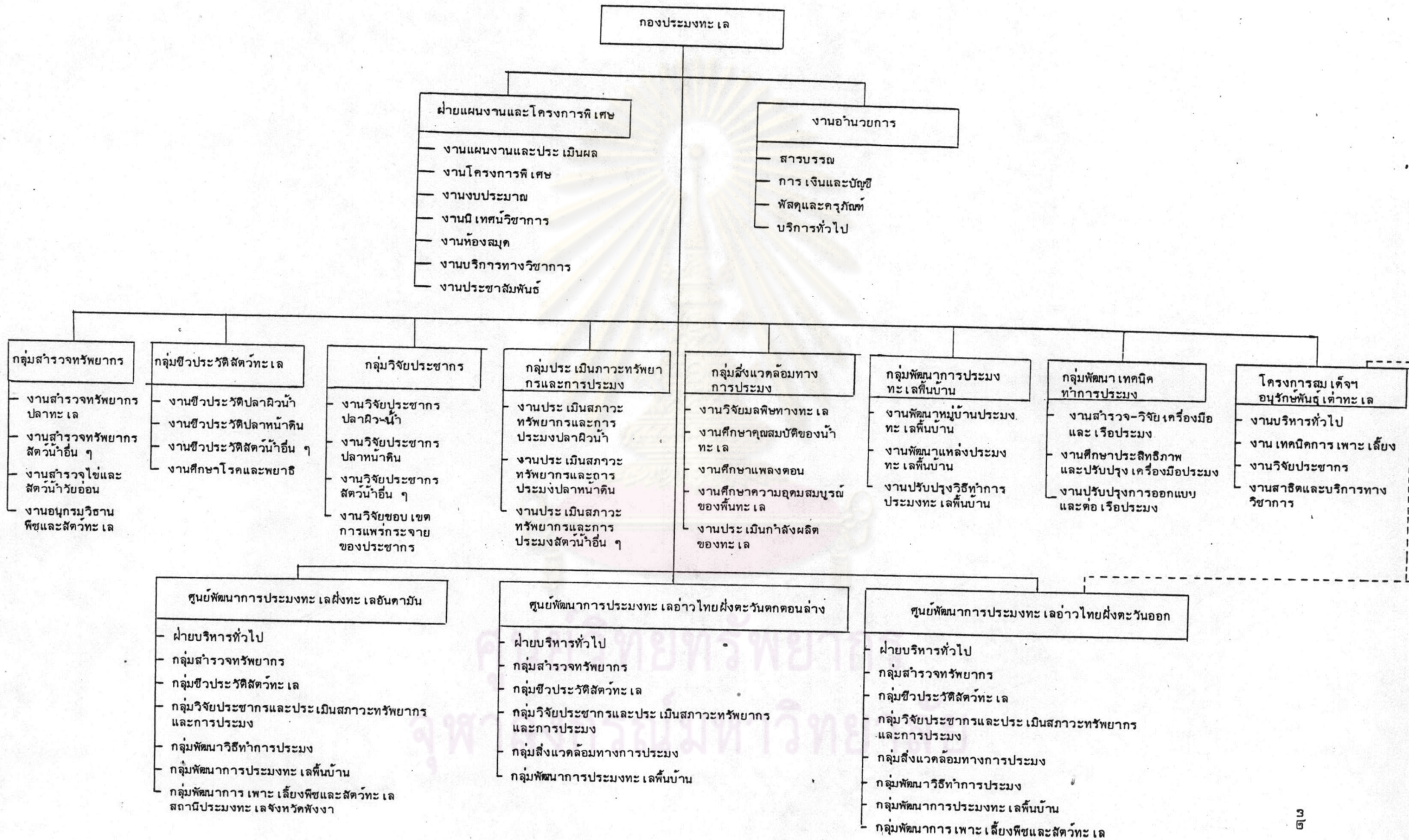
๒. ห้องสมุดกองประมงทะเล

ห้องสมุดกองประมงทะเลจัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๘ เดิมชื่อห้องสมุดสถานวิจัยประมงทะเล

สังกัดสถานวิจัยประมงทะเล กองสำรวจและค้นคว้า กรมประมง ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้มีการแบ่งส่วนราชการของกรมประมงใหม่ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมประมง พ.ศ. ๒๕๑๔ สถานวิจัยประมงทะเลได้ยกฐานะขึ้นเป็นกอง ใช้ชื่อใหม่ว่า กองประมงทะเล ดังนั้นห้องสมุดสถานวิจัยประมงทะเลจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น ห้องสมุดกองประมงทะเล (สถิตพงศ์ บุญมีสุวรรณ, สัมภาษณ์)

ปัจจุบันห้องสมุดกองประมงทะเลตั้งอยู่ที่ชั้น ๒ ของอาคารกองประมงทะเล ขอยสะพานปลา ถนนเจริญกรุง อำเภอยานนาวา กรุงเทพฯ จัดเป็นห้องสมุดเฉพาะขนาดเล็ก ขึ้นอยู่กับฝ่ายแผนงานและโครงการพิเศษ กองประมงทะเล ดังแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของกองประมงทะเลในแผนภูมิที่ ๓

ที่มา: งานอำนวยการ กองประมงทะเล พ.ศ. ๒๕๒๔

ห้องสมุดกองประมงทะเลได้รวบรวมสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการประมงทะเลและวิทยาศาสตร์ทางทะเลในรูปของวัสดุพิมพ์ประเภทหนังสือ ตำรา รายงานประจำปีของกรมประมง รายงานการประชุม รายงานการค้นคว้าและวิจัย หนังสือรายปี สารานุกรม บรรณานุกรม วรรณคดี สารระสังเขป พจนานุกรม และจุลสาร ปัจจุบันมีทรัพยากรประมาณ ๕,๐๐๐ รายการ นอกจากนี้ห้องสมุดได้บอกรับวารสารวิชาการด้านประมงที่เป็นภาษาอังกฤษ ๑๒ รายการ และได้รับวารสารจากการแลกเปลี่ยนและได้บริจาคที่เป็นภาษาอังกฤษ ๕๐ รายการ ภาษาไทย ๑๔ รายการ

ระบบการจัดเก็บหนังสือและสิ่งพิมพ์จัดทำเป็นระบบชั้นเปิดโดยแบ่งการจัดเก็บดังนี้

- หนังสือ ใช้ระบบการจัดหมวดหมู่หนังสือตามแบบระบบทศนิยมของดิวอี้ มีบัตรรายการ เป็นเครื่องมือช่วยค้น ทั้งที่เป็นบัตรชื่อผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่อง และบัตรหัวเรื่อง
- รายงานประจำปี รายงานทางวิชาการ และเอกสารที่ได้รับจากหน่วยงานต่าง ๆ จะจัดเก็บไว้ในหมวดของรายงานโดยแยกออกจากหนังสือ ไม่มีการจัดหมวดหมู่หรือทำบัตรรายการ แต่จะจัดเรียงไว้ตามลำดับอักษรของชื่อหน่วยงานภายใต้การเรียงลำดับปีของสิ่งพิมพ์
- วารสาร จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อวารสาร
- สิ่งพิมพ์ซ้ำ (Reprints) จัดเก็บไว้ในกล่อง เรียงลำดับตาม เลขทะเบียนของสิ่งพิมพ์ซ้ำ ซึ่งมีบัตรหัวเรื่องเป็นเครื่องมือช่วยค้นคว้า

บุคลากรของห้องสมุดในปัจจุบันประกอบด้วยบรรณารักษ์ ๑ คน และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

อีก ๑ คน

บริการของห้องสมุดกองประมงทะเลสำหรับผู้ใช้ที่เป็นบุคลากรของกองประมงทะเล และบุคคลทั่วไปจากภายนอกหน่วยงาน ได้แก่

๑. บริการอ่านในห้องสมุด
๒. บริการยืม
๓. บริการยืมระหว่างห้องสมุด
๔. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
๕. บริการจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง
๖. บริการรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ประจำเดือน
๗. บริการแลกเปลี่ยนเอกสารวิชาการทั้งภายในและต่างประเทศ
๘. บริการจัดทำบรรณนิวารสาร
๙. บริการถ่ายเอกสาร

ห้องสมุดเปิดบริการตั้งแต่เวลา ๘.๓๐-๑๒.๐๐ น. และ ๑๓.๐๐-๑๖.๓๐ น. ทุกวัน

เว้นวันหยุดราชการ

๓. ห้องสมุดศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต

ห้องสมุดศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต จัดตั้งขึ้นพร้อมกับการจัดตั้งศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับความช่วยเหลือในระยะแรกตั้งจากรัฐบาลเดนมาร์กทั้งด้านการเงินในการจัดซื้อหนังสือ วารสาร วัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญชาวเดนมาร์กซึ่งเป็นนักชีววิทยาได้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ดำเนินการห้องสมุดเป็นเวลา ๓ ปี โดยได้จัดหาหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ จัดหมวดหมู่หนังสือ ติดต่อกับสถาบันในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องทางด้านชีววิทยาทางทะเลเพื่อแลกเปลี่ยนเอกสาร

การจัดหมวดหมู่หนังสือในครั้งแรกโดยผู้เชี่ยวชาญชาวเดนมาร์กนั้น ไม่ได้เป็นการจัดตามระบบการจัดหมู่หนังสือ แต่เป็นการจัดเรียงตามชื่อผู้แต่ง เรียงตามลำดับอักษร A-Z วางเรียงไว้บนชั้นหนังสือ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๒๐ ห้องสมุดได้มีบรรณารักษ์ซึ่งสำเร็จการศึกษาทางด้าน
บรรณารักษศาสตร์มาดำเนินงาน และได้เปลี่ยนแปลงระบบการจัดหมู่หนังสือมาเป็นระบบหอสมุด
รัฐสภาอเมริกัน (ปีน ทองรัตน์, สัมภาษณ์)

ปัจจุบันห้องสมุดศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต มีที่ทำการภายในศูนย์ชีววิทยา
ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เปิดให้บริการตั้งแต่วันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๘.๓๐-๑๖.๓๐ น.
โดยให้บริการแก่บุคลากรของศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต นักวิจัยทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ
ข้าราชการจากหน่วยงานอื่น นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

สิ่งพิมพ์ที่ห้องสมุดได้รวบรวมจัดเก็บไว้ ครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ ทางด้านประมงคือ
สาขาวิชาชีววิทยาทางทะเล ชีววิทยาการประมง การเพาะเลี้ยง สมุทรศาสตร์ เทคโนโลยีการจับปลา
เศรษฐศาสตร์การประมง และการจัดการด้านประมง ซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรประมง หนังสือประมาณ
๑,๕๐๐ รายการ วารสารภาษาไทย ๒ รายการ วารสารภาษาอังกฤษ ๑๕๐ รายการ สิ่งพิมพ์ซ้ำ
(Reprints) ๕,๐๐๐ รายการ และประเภทหนังสือชุด (Monographic series) ๔๐ รายการ

บริการของห้องสมุดมีดังนี้

๑. บริการอ่านภายในห้องสมุด
๒. บริการยืม
๓. บริการถ่ายเอกสาร
๔. บริการข่าวสารทันสมัย
๕. บริการรายชื่อสิ่งพิมพ์ใหม่ประจำเดือน
๖. บริการแลกเปลี่ยนเอกสารวิชาการกับสถาบันในต่างประเทศจำนวน ๑๖๐ สถาบัน

ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries
Development Center)

นอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการประมงของประเทศโดยตรงคือกรมประมงแล้ว ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยร่วมมือกับกรมประมงในการพัฒนาการประมงในส่วนของประเทศไทย และได้รับงบประมาณดำเนินการส่วนหนึ่งจากกรมประมง

ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีชื่อย่อเป็นภาษาอังกฤษว่า SEAFDEC ก่อตั้งขึ้นตามข้อตกลงระหว่างประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๑๐ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยความร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิก ปัจจุบันประเทศสมาชิกประกอบด้วยประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย (วิระวัฒน์ หงสกุล ๒๕๒๔ : ๑)

ประวัติความเป็นมา

การริเริ่มให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มี สืบเนื่องมาจากการประชุมระดับรัฐมนตรี เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งในที่ประชุมคณะผู้แทนจากประเทศไทย ได้ย้่าถึงความสำคัญของการประมงทะเลลึกซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ในภูมิภาคนี้ เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาคาขาดแคลนอาหาร การปรับปรุงคุณภาพอาหาร ตลอดจนการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ และเป็นเรื่องที่กำลังตื่นตัวในขณะนั้น สามารถที่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าและมีความสำคัญขึ้นได้ ดังนั้นจึงได้เสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนาการประมงทะเลขึ้นที่ประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการอบรมฝึกสอนให้ชาวประมงไทยได้รู้จักวิธีการประมงทะเลลึก คณะผู้แทนไทยได้ขอให้ประเทศญี่ปุ่นช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและวิชาการ ที่ประชุมเห็นชอบและรัฐบาลญี่ปุ่นรับจะพิจารณาและศึกษาวิธีดำเนินการ

ต่อมาในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้มีการประชุม เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น อีกครั้งหนึ่ง และคณะผู้แทนจากประเทศไทย

ก็ได้เสนอไว้ในเรื่องนี้อีก โดยพิจารณาเห็นว่าประเทศไทยมีนโยบายที่จะเร่งส่งเสริมการประมงทะเล อันจะช่วยเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศจึงเห็นควรให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงทะเลขึ้นในประเทศไทย ขณะเดียวกันประเทศสิงคโปร์ก็มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับประเทศไทย ที่ประชุมมีมติให้รัฐบาลญี่ปุ่นจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากประเทศอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม และไทย เพื่อพิจารณาถึงสถานที่ตั้งและวิธีดำเนินงาน และในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ คณะทำงานชุดนี้ได้มีการประชุมกันที่กรุงเทพฯ มีมติให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries Development Center 1985 : 13-24) โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

๑. เพื่อพัฒนาการอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหารภายในภูมิภาคนี้ โดยการใช้ทรัพยากรสัตว์น้ำให้เกิดประโยชน์เต็มที่
๒. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญในกิจกรรมประมงแก่ผู้ที่มีความรู้ทางด้านประมง จากประเทศสมาชิก (ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น) โดยการจัดฝึกอบรมหลักสูตรวิชาการประมงทะเล (Fishing Technology) และหลักสูตรวิศวกรรมเครื่องกลทะเล (Marine Engineering) ระยะเวลา ๑๔ เดือน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหลักของสำนักงานฝ่ายฝึกอบรม (Training Department) ในประเทศไทย รวมทั้งการจัดฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น สัมมนา ประชุมวิชาการ เป็นครั้งคราว
๓. ศึกษาแนวทางพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการประมง ติดตามวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประมง เพื่อเผยแพร่สิ่งที่เหมาะสมแก่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้
๔. เพื่อพัฒนาแหล่งประมงให้ก่อผลทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ดำเนินการสำรวจเสาะหาแหล่งทรัพยากรทางทะเลเพื่อเผยแพร่ให้ชาวประมง เป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการประมงในภูมิภาค ตลอดจนดำเนินการค้นคว้าวิจัยในเรื่องสมุทรศาสตร์การประมง เทคโนโลยีการแปรรูปสัตว์น้ำในภูมิภาคนี้อีกด้วย

๕. ส่งเสริม ร่วมมือ และดำเนินการสำรวจ วิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการประมงที่จำเป็น หรือส่งผลต่อการพัฒนาทางการประมงในภูมิภาค
๖. รวบรวม วิเคราะห์ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารการประมงแก่บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสนใจ (Matics, K.I. 1982 : 104)

ในตอนเริ่มแรกของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมีหน่วยงานดำเนินงานเพียง ๒ ฝ่ายคือ ฝ่ายฝึกอบรมวิชาการประมงทะเล (Marine Fisheries Training Department) มีสำนักงานตั้งอยู่ในประเทศไทย และฝ่ายวิจัยประมงทะเล (Marine Fisheries Research Department) มีสำนักงานอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ และได้มีการลงนามในความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ระหว่างรัฐบาลไทย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ต่อมาในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ ก็ได้มีการจัดตั้งฝ่ายเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Aquaculture Department) ขึ้นในประเทศไทย ฟิลิปปินส์อีกหน่วยงานหนึ่ง โดยที่สำนักเลขาธิการยังคงทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานของหน่วยงานทั้ง ๓ ฝ่าย และการดำเนินงานระหว่างประเทศสมาชิกซึ่งเหลือเพียง ๕ ประเทศในปัจจุบันอันได้แก่ ประเทศไทย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย

ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ได้มีข้อตกลงว่าแต่ละประเทศที่มีหน่วยงานของศูนย์พัฒนาการประมงฯ ได้แก่ ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ มีข้อผูกพันตามข้อตกลงในการจัดหาที่ดิน สิ่งก่อสร้าง เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของสำนักงาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน โดยรัฐบาลของประเทศนั้นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย ตลอดจนต้องจ่ายเงินค่าใช้จ่ายประจำสำนักงานเป็นรายปีด้วย สำหรับประเทศสมาชิกที่ไม่มีหน่วยงานของศูนย์ฯ ตั้งอยู่ รัฐบาลของประเทศสมาชิคนั้นจะต้องให้เงินอุดหนุนแก่ศูนย์ฯ เป็นรายปีตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะรัฐบาลประเทศญี่ปุ่นจะให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษในด้านวัสดุอุปกรณ์ อันได้แก่ เรือฝึกการทำประมงทะเลเล็ก และเรือฝึกการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการประมงทะเลเล็ก เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยในการฝึกอบรมและวิจัย รวมทั้งทุนการฝึกอบรมจำนวนหนึ่งด้วย (วีระวัฒน์ หงสกุล ๒๕๒๔ : ๑๓-๒๔)

การดำเนินงาน

องค์กรของศูนย์พัฒนาการประมงฯ ประกอบด้วยคณะมนตรี สำนักเลขาธิการ และสำนักงาน ๓ ฝ่าย คือ สำนักงานฝ่ายฝึกอบรม สำนักงานฝ่ายวิจัย สำนักงานฝ่ายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานดังนี้ (Southeast Asian.... 1985 : 1-5)

๑. สำนักเลขาธิการ (Secretariat) ตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ทำหน้าที่ประสานงานเกี่ยวกับกิจการของศูนย์ฯ ทั้งหมดกับรัฐบาลประเทศสมาชิกคือ ประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย รวมทั้งรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ที่ติดต่อกับศูนย์ฯ และควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้
๒. สำนักงานฝ่ายฝึกอบรมวิชาการประมงทะเล (Marine Fisheries Training Department) ตั้งอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ ประเทศไทย มีหน้าที่ให้การฝึกอบรมทางด้านการประมงทะเล และวิศวกรรมเครื่องกลเรือ แก่ผู้ฝึกอบรมทั้งภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ยังได้ให้การฝึกอบรมระยะสั้นในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประมงทะเลและการส่งเสริมการประมง รวมทั้งดำเนินการวิจัยทางด้านทรัพยากรสัตว์น้ำทะเล เครื่องมือและวิธีการประมง และสภาวะด้านเศรษฐกิจและสังคมของการประมง
๓. สำนักงานฝ่ายวิจัยประมงทะเล (Marine Fisheries Research Department) ตั้งอยู่ที่จังหวัดชางกี พอยท์ (Changi Point) ประเทศสิงคโปร์ มีหน้าที่ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการเก็บรักษาและการแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ตลอดจนจนฝึกอบรมระดับภูมิภาคเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางด้านการแปรรูปสัตว์น้ำแก่นักวิชาการจากประเทศสมาชิกของศูนย์ฯ รวมทั้งภาคเอกชนที่สนใจ
๔. สำนักงานฝ่ายการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (Aquaculture Department) ตั้งอยู่ที่จังหวัดอิโลอิโล ประเทศฟิลิปปินส์ มีหน้าที่ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทุกชนิด และฝึกอบรมวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแก่นักวิชาการจากประเทศสมาชิก เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในภูมิภาค

การดำเนินงานของศูนย์ฯ อยู่ภายใต้การควบคุมทางด้านนโยบายและแผนงานโดยคณะกรรมการของศูนย์ฯ (SEAFDEC Council) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากรัฐบาลประเทศสมาชิกประเทศละ ๑ คน ในตำแหน่งผู้อำนวยการรองคมนตรี (Council Director) ซึ่งได้แก่อธิบดีกรมประมงของประเทศนั้น ๆ โดยตำแหน่ง ยกเว้นประเทศญี่ปุ่นที่รองอธิบดีกรมประมงจะเป็นผู้อำนวยการรองคมนตรี โดยตำแหน่ง นอกจากนี้ประเทศสมาชิกอาจแต่งตั้งผู้อำนวยการสำรอง (Alternate Council Director) อีก ๑ คน เป็นผู้รักษาการแทน สามารถใช้อำนาจทั้งปวงของผู้อำนวยการรองคมนตรีในกรณีที่ผู้อำนวยการรองคมนตรีไม่อยู่ได้ ผู้แทนเหล่านี้จะดำรงตำแหน่งจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้รับตำแหน่งสืบต่อไป

คณะกรรมการนี้เป็นองค์กรสูงสุดของศูนย์พัฒนาการประมงฯ มีการประชุมประจำปี ๑ ครั้ง และการประชุมอื่น ๆ ตามความจำเป็น ทั้งนี้คณะกรรมการจะมอบอำนาจในการบริหารงานส่วนใหญ่ให้แก่เลขาธิการ (Secretary-General) ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของสำนักเลขาธิการและถือว่าเป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาการประมงฯ โดยมีระยะเวลาในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี แต่อาจต่ออายุตำแหน่งต่อไปได้ตามมติของประเทศสมาชิก ด้วยเหตุที่ประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มเสนอโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้น จึงได้รับให้เป็นที่ตั้งของสำนักเลขาธิการ โดยมีผู้แทนไทยทำหน้าที่เป็นเลขาธิการมานับแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานทั้ง ๓ ฝ่ายของศูนย์ฯ มีตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่าย (Chief) เป็นผู้บริหารสำนักงานของตนในประเทศนั้น ๆ ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการตามคำแนะนำของรัฐบาลแห่งประเทศสมาชิกที่สำนักงานนั้น ๆ ตั้งอยู่ ทั้งนี้มีกำหนดวาระดำรงตำแหน่งครั้งละ ๒ ปี และอาจต่ออายุตำแหน่งได้เช่นเดียวกับตำแหน่งเลขาธิการ

งบประมาณสำหรับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลของประเทศสมาชิกรวมทั้งสำนักงานในประเทศไทย คือ สำนักเลขาธิการ และสำนักงานฝ่ายฝึกอบรมวิชาการประมงทะเลที่ได้รับการจัดสรรเงินจากงบประมาณของกรมประมงทุกปี นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์และผู้เชี่ยวชาญด้านประมงจากประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย (Southeast Asian... 1985 : 15-18)

บุคลากรของศูนย์ฯ ในส่วนที่อยู่ในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๓๐ คน ประจำการอยู่ใน
หน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- ก. สำนักเลขาธิการ มีเจ้าหน้าที่รวม ๑๕ คน ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานติดต่อ
ของศูนย์ฯ ในกรุงเทพมหานคร
- ข. สำนักงานฝ่ายฝึกอบรมวิชาการประมงทะเล มีเจ้าหน้าที่รวม ๑๑๕ คน ซึ่งส่วนใหญ่
ปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานฝ่ายฝึกอบรมฯ ในจังหวัดสมุทรปราการ โดยแยกตามกอง
ได้ดังนี้

สำนักงานผู้อำนวยการฝ่ายฝึกอบรม	๔ คน
กองการบริหาร	๔๖ คน
กองการเงิน	๗ คน
กองการฝึก	๑๒ คน
กองการวิจัย	๖ คน
กองการเรือ	๔๐ คน

กิจกรรมหลักและกิจกรรม เสริมของสำนักงานในส่วนของประเทศไทยคือ สำนักเลขาธิการ
และสำนักงานฝ่ายฝึกอบรมวิชาการประมงทะเล ได้แก่

สำนักเลขาธิการ - กิจกรรมหลักได้แก่

๑. ดำเนินงานควบคุมและประสานงานระหว่างสำนักงานฝ่ายต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ให้ปฏิบัติ
งานได้สำเร็จลุล่วงตาม เป้าหมายที่คณะกรรมการได้กำหนดไว้
๒. ติดต่อประสานงานกับองค์กรและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อจัดทำโครงการ
และแสวงหา เงินทุนสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ฯ
๓. รวบรวมและจัดพิมพ์เอกสาร เกี่ยวกับการประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
เช่น รายงานการค้นคว้า วิจัย สมุดสถิติทางการประมง คู่มือด้านประมง บรรณานุกรม
พจนานุกรม รายงานการประชุมสัมมนา ฯลฯ เป็นต้น

กิจกรรมเสริมได้แก่

๔. ส่งเสริมกิจกรรมด้านข่าวสารทางการประมง ด้วยการจัดตั้งศูนย์สนเทศทางการประมง แห่งประเทศไทยขึ้นที่ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ โดยความร่วมมือกับกรม ประมง เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารทางการประมงไทยแก่นักวิชาการประมงและผู้ ที่ สนใจ รวมทั้งสนับสนุนการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านประมงและข้อสนเทศ ทางการประมง
๕. ส่งเสริมและร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการสำรวจศึกษาสภาวะการประมงและการเพาะ เลี้ยงสัตว์น้ำในประเทศสมาชิก

สำนักงานฝ่ายฝึกอบรมวิชาการประมงทะเล

กิจกรรมหลักได้แก่

๑. ให้ทุนและจัดการฝึกอบรมวิชาการประมงทะเลหลักสูตร ๑๘ เดือน ในสาขาวิชาการ ประมงทะเลและวิศวกรรม เครื่องกลเรือแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากประเทศสมาชิก
๒. ดำเนินการสำรวจ ศึกษา วิจัยทางการประมงทะเล ในเรื่องทรัพยากรสัตว์น้ำ เครื่อง- มือประมง การทำประมง สภาพแวดล้อมทางการประมง เศรษฐศาสตร์การประมง ประมงพื้นบ้าน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประมงทะเล
๓. รวบรวมและจัดพิมพ์เอกสารวิชาการเกี่ยวกับการประมงทะเลและวิศวกรรม เครื่อง กลเรือ เพื่อใช้ในการฝึกอบรมและการค้นคว้าอ้างอิง
๔. รวบรวมสถิติการประมงประจำปีเกี่ยวกับการประมงในทะเลจีนใต้เพื่อศึกษาสภาวะ การประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจัดทำสมุดสถิติประจำปี

กิจกรรมเสริมได้แก่

๕. ให้ความร่วมมือกับสถาบันต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศในกิจกรรมส่งเสริม การประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (วีระวัฒน์ หงสกุล ๒๕๒๙ : ๒-๕)

ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้เป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมด้านข้าวสาร หรือข้อสนเทศทางการประมง โดยจัดตั้งศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทยขึ้นที่ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติโดยความร่วมมือกับกรมประมง ศูนย์พัฒนาการประมงฯ ได้วางแผนงานที่จะริเริ่มงานข้อสนเทศในรูปของศูนย์สนเทศทางการประมงขึ้นที่ประเทศไทยก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ประเทศสมาชิกจัดตั้งศูนย์สนเทศทางการประมงของตนเองขึ้นบ้างโดยมีศูนย์พัฒนาการประมงฯ เป็นผู้สนับสนุน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เชื่อมโยงข่ายงานระดับภูมิภาคของศูนย์สนเทศทางการประมงในประเทศสมาชิกเป็นระบบข้าวสารทางการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Fisheries System, SEAFIS)

ความเป็นมาของศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทย

จุดประสงค์ของศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการจัดตั้งระบบข้าวสารทางการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือให้มีการเชื่อมโยงระบบงานของศูนย์สนเทศหรือห้องสมุดทางการประมงของประเทศสมาชิกแต่ละแห่งเข้าด้วยกันในรูปของข่ายงาน (network) โดยเน้นความร่วมมือระหว่างห้องสมุดทางการประมง เนื่องจากปัจจุบันประเทศสมาชิกแต่ละแห่งยังไม่มีศูนย์สนเทศทางการประมงแห่งชาติอย่างเป็นทางการ ศูนย์พัฒนาการประมงฯ จึงได้ริเริ่มจัดตั้งศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างและแรงผลักดันแก่ประเทศสมาชิก ซึ่งศูนย์พัฒนาการประมงฯ โดยสำนักเลขาธิการได้เริ่มด้วยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องระบบข้าวสารทางการประมงในประเทศไทยขึ้นเมื่อวันที่ ๑๒-๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ ที่กรุงเทพฯ เพื่อหาแนวทางและความเป็นไปได้ที่จะจัดตั้งศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทยขึ้น โดยเชิญบรรณารักษ์จากสถาบันการศึกษาและจากสถาบันทางวิชาการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านคอมพิวเตอร์เข้าร่วมการสัมมนานี้ เพื่อระดมความคิดเห็น ความเห็นชอบ และความร่วมมือในการจัดตั้งระบบข้าวสารทางการประมงของประเทศไทยในฐานะของศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทย ข้อตกลงจากการสัมมนาฯ ได้แก่ มติเอกฉันท์ให้ห้องสมุดแห่งใดแห่งหนึ่งใน ๓ แห่งของกรมประมง คือห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ, ห้องสมุดกองประมงทะเล, และห้องสมุดศูนย์ชีววิทยาทางทะเลจังหวัดภูเก็ต เป็นที่ตั้งของศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทย เพราะเป็นหน่วยราชการที่รับผิดชอบทางด้านประมงโดยตรง และเป็นแหล่งที่มีวัสดุข้าวสารข้อมูลทางการประมงอยู่จำนวนมาก

ด้วย เหตุที่ห้องสมุดสถาบัน ประมงน้ำจืดแห่งชาติ เป็นห้องสมุดที่มีความพร้อมที่สุดทางด้านสถานที่และทรัพยากร กล่าวคือเป็นห้องสมุดที่มีทรัพยากรสารนิเทศทางการประมงอยู่มาก และตั้งอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ซึ่งอยู่ใกล้ เคียงกับหน่วยงานส่วนใหญ่ของกรมประมง ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติจึงเหมาะสมที่จะรับผิดชอบงานของศูนย์สน เทศการประมงแห่งประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดฯจึงได้รับหน้าที่ในนามของกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นศูนย์ดำเนินการของระบบข่าวสารทางการประมงของประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๒๘ โดยได้รับการสนับสนุนด้านการเงินและบุคลากรจากศูนย์พัฒนาการประมงฯ ในระยะแรกของการดำเนินงานเป็นเวลา ๓ ปี ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๒๘-๒๕๓๐ (ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒๕๒๘ : ๑-๑๒)

วัตถุประสงค์ของศูนย์สน เทศการประมงแห่งประเทศไทย

๑. เพื่อสร้างคลังข้อมูลข่าวสารทางการประมงที่ผลิตในประเทศไทย และที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัด เก็บและค้นคืนข้อมูลเพื่อนำออกมาใช้ให้บริการโดยรวดเร็ว
๒. เพื่อดำเนินการในฐานะสมาชิกของระบบข่าวสารทางการประมงแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยส่งข้อมูลให้แก่คลังข้อมูลในระดับภูมิภาค และประสานงานกับสมาชิกอื่น ๆ ในระบบ
๓. เพื่อควบคุมทางบรรณานุกรม โดยดำเนินการอย่างมีระบบเกี่ยวกับหนังสือ สิ่งตีพิมพ์อื่น ๆ เอกสารประเภทต่าง ๆ ตลอดจนโสตทัศนวัสดุซึ่งผลิตขึ้นในประเทศไทย และที่เกี่ยวข้องกับการประมงในประเทศไทย ไม่ว่าจะผลิต ณ ที่ใด
๔. เพื่ออำนวยความสะดวกในการรับและส่งข้อมูลข่าวสารทางการประมงภายในประเทศ และนอกประเทศไทย โดยผ่านระบบข่าวสารทางการประมงแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๕. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือประสานงานในระหว่างห้องสมุด/ศูนย์ข่าวสารการประมง ซึ่งตั้งอยู่ตามที่แตกต่างกัน ในประเทศไทย เพื่อเกื้อกูล ส่งเสริม อำนวยความสะดวกซึ่งกันและกัน ใช้มาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในการดำเนินงาน เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร สามารถแลกเปลี่ยน เทียบเคียงรูปแบบและข้อมูลระหว่างกันได้
๖. เพื่อจัดพิมพ์หรือให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการประมงที่ผ่านการประมวลผลแล้ว (ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๒๕๒๘ : ภาคผนวก)

เนื่องจากงบประมาณในการจัดตั้งและดำเนินงานของศูนย์สน เทศการประมงแห่งประเทศไทย มีจำกัด ศูนย์สน เทศการประมงฯ จึงยังไม่มีอาคารที่ทำการเป็นของตนเอง แต่ได้อาศัยห้องสมุดสถาบัน ประมงน้ำจืดแห่งชาติ เป็นที่ทำการชั่วคราว โดยจัดมุมเล็ก ๆ มุมหนึ่งของห้องสมุดสถาบันฯ เป็นที่ทำงาน ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้กับศูนย์สน เทศการประมงฯ จำนวน ๓ คน และยังใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมกับห้องสมุดสถาบันฯ รวมทั้งคอมพิวเตอร์ของสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ เพื่อเก็บรวบรวมและค้นคืนข้อมูลสน เทศทางการประมงในรูปแบบของฐานข้อมูลทางบรรณานุกรม ในอนาคต เมื่อศูนย์สน เทศการประมงฯ มีงบประมาณเพียงพอซึ่งอาจจะได้จาก รมประมงหรือแหล่ง เงินทุนภายนอก ศูนย์สน เทศการประมงฯ จึงจะจัดสร้างที่ทำการของตนเอง เป็น เอกเทศ รวมทั้งทรัพยากรสารสนเทศและ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการดำเนินงานได้อย่าง เต็มที่และมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงาน

การดำเนินงานในระยะแรกของการจัดตั้งศูนย์สน เทศการประมงฯ เป็นการรวบรวมข้อมูลสน เทศ ทางการประมงในรูปแบบของรายละเอียดทางบรรณานุกรม เพื่อกรอกข้อมูลลง Input sheet (ภาคผนวก ก) และป้อนข้อมูลจาก Input sheet นี้ลงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมในขั้นต้นนี้ เป็นการ รวบรวมข้อมูลสน เทศทางการประมงที่ผลิตในประเทศไทยและที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยที่ตีพิมพ์ เผยแพร่ ในหนังสือ รายงานประเภทต่าง ๆ วารสาร นิตยสาร วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์ และเอกสาร ประเภทต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๒๘ (ค.ศ. ๑๙๘๑-๑๙๘๕) จากห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกับ การประมง และห้องสมุดสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาทางการประมงใน เขตกรุง เทพมหานคร ได้แก่

๑. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒. ห้องสมุดคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๓. ห้องสมุดสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๔. ห้องสมุดกองประมงทะเล กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๕. หอเอกสารประเทศไทย สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๖. ห้องสมุดภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๗. ห้องสมุดศูนย์บริการเอกสารการวิจัย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
๘. ห้องสมุดองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ สำนักงานสาขาประจำภาคเอเชียและตะวันออกเฉียงใต้ (FAO/RAPA)

การรวบรวมข้อสนเทศดังกล่าวนี้ เพื่อสร้างฐานข้อมูลทางบรรณานุกรมการประมงไทยโดยใช้คอมพิวเตอร์ของสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติซึ่งใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป MINISIS ในการบันทึกและประมวลผลข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการที่จะนำไปใช้ในการสร้างฐานข้อมูลระบบข่าวสารทางการประมงแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เมื่อคอมพิวเตอร์ได้บันทึกและประมวลผลข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ศูนย์พัฒนาการประมงแห่ง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ให้การสนับสนุนในการจัดพิมพ์ออกมาเป็นบรรณานุกรมทางการประมง-ไทยฉบับแรกของศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทย ได้แก่ Thai Fisheries Bibliography 1981-1985 ซึ่งจัดพิมพ์เสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และได้แจกจ่ายไปยังห้องสมุดและสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้ในการขอเอกสารที่สนใจ

เนื้อหาในบรรณานุกรม เล่มนี้ประกอบด้วยรายละเอียดทางบรรณานุกรม โดยมีบรรณานุกรมชื่อผู้แต่ง บรรณานุกรมชื่อเรื่อง และบรรณานุกรมชื่อเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ ประกอบท้ายเล่ม

การดำเนินงานขั้นต่อไปของศูนย์สนเทศทางการประมงแห่งประเทศไทยใน พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้แก่ การรวบรวมข้อสนเทศทางการประมงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ย้อนหลังไปปีเก่า ๆ เท่าที่จะยังคงมีอยู่ และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จนถึงปัจจุบัน โดยบันทึกลงในฐานข้อมูลบรรณานุกรมในคอมพิวเตอร์ และจะประมวลผลออกมาเพื่อจัดพิมพ์เป็นบรรณานุกรมข้อสนเทศทางการประมง ดังเช่นที่จัดทำไปแล้ว ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาการประมงฯ จะยังคงให้ความช่วยเหลือด้านการจัดพิมพ์ทั้งหมด

เมื่อศูนย์สนเทศการประมงแห่งประเทศไทย สามารถรวบรวมข้อสนเทศทางการประมงไทยทั้งหมดบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ได้แล้ว ประเทศไทยก็จะมีคลังข้อมูลทางการประมงที่สามารถสนองความต้องการข้อสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยของนักวิชาการประมง นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่สนใจในการประมง และในการรวบรวมข้อสนเทศครั้งนี้ก็จะมีข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสถานที่จัดเก็บเอกสารชิ้นนั้นว่าอยู่ที่ห้องสมุดหรือหน่วยงานใด นอกจากนี้ศูนย์สนเทศการประมงฯ ยังมีโครงการที่จะจัดทำสาระสังเขปภาษาอังกฤษประกอบอีกด้วย

ข้อสนเทศมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ ในแง่ของการนำความรู้จากข้อสนเทศนั้นไปพัฒนาวิชาการในสาขานั้น ๆ ศูนย์สนเทศการประมงฯ จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นแหล่งข้อสนเทศทางการประมงอันจะมีส่วนช่วยในการพัฒนากิจการประมงไทยให้เจริญรุดหน้าต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย